

Administration
Annika Lindberg

Prioriterade EU-frågor för Sveriges Kommuner och Landsting 2019

Bakgrund

EU-perspektivet ska enligt Sveriges Kommuner och Landstings verksamhetsplan genomsyra förbundets verksamhet. SKL:s prioriterade EU-frågor är ett antal frågor som styrelsen pekar ut som särskilt viktiga för SKL att fokusera på under det kommande året. Det kan vara frågor som har stor politisk eller ekonomisk betydelse för svenska kommuner, landsting och regioner och där frågan bedöms vara i ett särskilt viktigt påverkansskede i Bryssel. Prioriterade EU-frågor ingår i SKL:s verksamhetsplan och följs upp tertialsvis i enlighet med förbundets uppföljning och utvärdering.

Kansliet har gjort en bedömning av vilka politiska processer inom unionen som är särskilt viktiga för förbundet och dess medlemmar att följa under 2019. Förslaget utgår i år ifrån aktuella EU-frågor, Jean-Claude Junckers tal till unionen som hölls den 12 september, samt kommissionens arbetsprogram som presenterades den 23 oktober. Kommissionen har därmed aviserat allt den kommer att presentera under sin mandatperiod, som löper ut i november 2019.

Övriga EU-frågor

Det finns ytterligare frågor och skeenden som inte har pekats ut som särskilda prioriteringar, men som kansliet kommer att hantera under 2019 inom den löpande bevakningen. Nedan följer ett urval av dessa frågor.

Den 29 mars 2019 upphör Storbritannien, med eller utan ett avtal, att vara medlem i EU. Ett brittiskt utträde kommer att påverka Sverige på en rad områden och också EU-samarbetet i stort. Storbritannien har varit en viktig allierad för Sverige i förhandlingar på EU-nivå, inte minst när det gäller EU:s budget. SKL följer utvecklingen för att se hur förhandlingarna och det framtida utträdet kan komma att påverka Sveriges kommuner, landsting och regioner.

Den digitala inre marknaden är en av kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden och av central betydelse för Europas ekonomi, sysselsättning och tillväxt. Kommissionen önskar att medlagstiftarna rådet och parlamentet antar de återstående lagförslagen om färdigställande av digitala inre marknaden innan maj 2019. Kommissionen meddelade under hösten 2018 att man avser presentera en rekommendation om ett europeiskt format för utbyte av elektroniska patientjournaler. Förbundet följer nära denna utveckling genom kontakter med Regeringskansliet och ansvariga myndigheter.

Kommissionen har också aviserat ett nytt meddelande om den inre marknaden med en bedömning av kvarvarande hinder och handlingsalternativ för att åtgärda hindren. Även denna utveckling följer förbundet noggrant under året.

SKL betonar att undanröjandet av diskriminering, liksom bristande jämställdhet och könsrelaterat våld, är av avgörande betydelse för att uppfylla EU:s åtaganden om ett inkluderande Europa. SKL beklagar bristen på jämställdhet och jämställdhetsintegrering i EU:s politik samt avsaknaden av en övergripande jämställdhetsstrategi. I tider när krafter inom EU vill inskränka kvinnors rättigheter, inklusive sexuella- och reproduktiva hälsa och rättigheter, krävs ett kraftfullt åtagande om att jämställdhet ska uppnås.

Inom klimat och cirkulär ekonomi kommer SKL att fortsatt bevaka initiativ från kommissionen, policyinriktade arbetsgrupper för städer och regioner på EU-nivå, CEMR:s arbete samt implementering i Sverige av direktiv för energi, klimat, plast och avfall. Det är viktigt att undvika överimplementering och att lagstiftningen utformas med hänsyn till vad som fungerar för kommuner, landsting och regioner.

När det gäller plast och andra föroreningsfrågor är det allt viktigare att styra mot producentansvar och krav uppströms. Exempelvis arbetar SKL fortsatt för att få bort granulaterna i fotbollsplaner. På energiområdet handlar det om att undvika att byggreglerna favoriserar elbaserad värme på bekostnad av fjärrvärme samt nya regler för energideklarationer, laddinfrastruktur, individuell mätning av varmvatten, inspektioner etc. Andra aktuella EU-initiativ handlar om nationella energi och klimatplaner samt långsiktig klimatstrategi för 2050.

Hållbara transporter är ytterligare en politisk prioritering för kommissionen under mandatperioden. Som en del av åtgärds paketet för ren mobilitet finns ett direktiv om rena fordon i offentlig upphandling som omfattar en ändring av direktiv 2009/33/EG, om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. Direktivet väntas behandlas i trepartsförhandlingar under slutet av 2018 och antas i början av 2019. Direktivet ska därefter tolkas i svensk rätt. Förbundet följer slutskedet av förhandlingarna och kommer därefter att bevaka implementeringen i svensk rätt.

Kommissionen aviserar ett reflektionspapper under 2019 om ett hållbart Europa 2030. Reflektionspapper omfattar en uppföljning av de globala målen samt Parisavtalet. I sammanhanget kan nämnas att SKL länge har efterfrågat en efterföljare till Europa 2020-strategin. Agenda 2030 skulle kunna ge en trovärdig inramning till EU:s politik efter år 2020.

Värt att nämna är också att ett nytt Europaparlament ska väljas i maj 2019. En ny kommission tillträder i november.

Förbundets arbete med de prioriterade EU-frågorna

I de prioriterade EU-frågorna ska förbundet, som i all intressebevakning av EU-relaterade frågor, samspela med relevanta aktörer på nationell och europeisk nivå. På

nationell nivå kan det handla om kontakter med riksdag, departement, myndigheter samt intresse- och branschorganisationer. Det kan till exempel ta sig uttryck i att säkra den kommunala och regionala nivåns intressen i den ståndpunkt som förs fram som Sveriges i förhandlingar på EU-nivå. På europeisk nivå kan det handla om kontakter med kommissionen och Europaparlamentet samt aktivt deltagande i arbetet inom förbundets paraplyorganisationer, såsom CEMR och CEEP. Då SKL också fungerar som sekretariat för de svenska ledamöterna i Regionkommittén, bistår förbundets chefer och handläggare dessa ledamöter med sakkunskap.

Förbundets förslag till prioriterade EU-frågor

Nedan presenteras kansliets förslag till sju prioriterade EU-frågor för 2019. Initiativen presenteras med en kommentar om varför de är viktiga för förbundet och våra medlemmar samt hur de länkar till SKL:s inriktningsmål. Kansliet föreslår också viljeinriktningar för varje initiativ samt aktiviteter som ska genomföras under året.

Administration
Annika Lindberg
Marcus Holmberg

A. EU:s framtida långtidsbudget 2021–2027

Den 2 maj 2018 presenterade kommissionen sitt förslag till flerårig budgetram 2021–2027. Under maj och juni publicerade kommissionen förslag till förordningar för de 37 sektorsprogram och fonder som innefattas av förslaget till kommande långtidsbudget.

Diskussionerna om EU:s kommande långtidsbudget präglas av Storbritanniens beslut att lämna unionen och brexits påverkan på finansieringen av den kommande långtidsbudgeten. Att kommissionen har valt att presentera en relativt sett större budget trots briterernas utträde har väckt kritik bland flertalet av de så kallade nettobetalande medlemsstaterna.

I förslaget till kommande långtidsbudget märks särskilt satsningar på försvar, säkerhet, migration och gränskontroll. Kommissionen vill också att EU ökar ambitionsnivån gällande digitalisering, forskning och innovation, utbildning och ungdomars sysselsättning, jämfört med innevarande period. Budgetförslaget innefattar en rad regeländringar och -lättnader för att minska byråkratin, en rad sammanslagningar av mindre program till större, samt större möjlighet till flexibilitet inom och mellan olika program och fonder. Kommissionen föreslår även nya egna medel på budgetens intäktssida. Kommissionen föreslår också att konditionalitet införs i budgeten: bl.a. ska utbetalningar till medlemsstater som bryter mot rättsstatens principer kunna frysas.

SKL välkomnar flexibilitet, sammanslagningar av program, möjlighet till flerfondsprogram och introduktion av konditionalitet. SKL anser att två av de föreslagna nya egna medlen kan ha goda effekter på utsläppen av växthusgaser respektive genomförandet av den europeiska plaststrategin och är välavvägda.

SKL välkomnar att förslaget till långtidsbudget och särskilt programmet ESF+ är tänkt att bidra till förverkligandet av de gemensamma principer och målsättningar som slås fast i den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i all verksamhet, inbegripet budgeteringen, är en fortsatt rättslig skyldighet för unionen som direkt följer av artikel 8 i EUF-fördraget. SKL beklagar att jämställdhetsintegrering har förbisetts i förslaget till flerårig budgetram, och avsaknaden på tydliga jämställdhetsmål, jämställdhetskrav och jämställdhetsindikatorer.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

127. SKL ska verka för att EU:s framtida social-, tillväxt-, forsknings- och regionalpolitik beaktar lokala och regionala förutsättningar, och att programgenomförandet underlättar ett högt deltagande för kommuner, landsting och regioner.

SKL insisterar på att strukturfonderna och sammanhållningspolitiken i framtiden måste inkludera jämställdhetsmål och övervakningsmekanismer för att öka finansieringen av åtgärder som stöder och genererar ökad jämställdhet. SKL beklagar att befintliga mål avseende jämställdhet har slagits samman med andra politiska mål, såsom i programmet för rättigheter och värden.

SKL saknar också en väldefinierad långsiktig strategi för den nya programperioden, likt Europa 2020-strategin. Agenda 2030 skulle kunna vara en sådan ram för politiken och förbundet vill därför verka för att den synliggörs och tydliggörs i EU:s arbete.

SKL avser att under 2019 fortsätta bevaka förhandlingarna kring förslaget till långtidsbudget, då den ger de ekonomiska förutsättningarna för sektorsprogrammen i nästa programperiod. Av särskilt vikt för våra medlemmar är den allmänna förordningens utformning, som enligt förslaget ska omfatta Regionalfonden, ESF+, Sammanhållningsfonden, Havs- och fiskerifonden, Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet och det nya instrumentet för gränsförvaltning och visering. SKL framhåller principerna om partnerskap och flernivåstyre i både programutformande och implementering.

Viljeinriktning:

- SKL vill att den framtida långtidsbudgeten utformas så att den främjar tillväxt och sysselsättning inom unionen och att den utjämnar skillnader mellan EU:s regioner.
- SKL vill att EU:s framtida social-, tillväxt-, forsknings- och regionalpolitik beaktar lokala och regionala förutsättningar samt att programutformningen och genomförandet underlättar ett högt deltagande för kommuner, landsting och regioner.
- SKL vill att Agenda 2030 synliggörs och tydliggörs i EU:s långtidsbudget och sektorsprogram.

Aktiviteter:

- SKL kommer under året att bevaka budgeten genom Regionkommittén, CEMR och CEEP, och föra kontinuerliga samtal med Regeringskansliet, kommissionen och Europaparlamentet om vikten av en modern, jämställdhetsintegrerad långtidsbudget som aktivt bidrar till att kommuner, landsting och regioner i hela Europa kan utvecklas.
- SKL planerar informationsinsatser under 2019 som rör långtidsbudgeten och sektorsprogrammets betydelse för lokal och regional nivå i Sverige.
- SKL planerar ett toppmöte om långtidsbudgeten i Bryssel för svenska Europaparlamentariker, ansvarig minister och SKL:s förtroendevalda.

Ellinor Ivarsson
Tillväxt och samhällsbyggnad

B. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020

Kommissionen presenterade förslag till nytt regelverk för sammanhållningspolitiken i slutet av maj 2018 och förslagen förhandlas sedan september 2018 mellan medlemsstaterna parallellt med förslaget till ny flerårig budgetram för EU. Näringsdepartementet sände förordningsförslagen på remiss under sommaren 2018 och SKL antog sitt remissyttrande i september 2018. Under hösten inrättade Näringsdepartementet en regiontjänstemannagrupp, där SKL finns representerade, som stöd till förhandlingarna i rådet. Europaparlamentet började under hösten att positionera sig avseende sammanhållningspolitiken och har utsett rapportörer för olika delar av förordningsförslagen. Kommissionens ambition är att nå en överenskommelse om budgeten och de sektorsspecifika förslagen under våren 2019, innan valet till Europaparlamentet. Det är dock av allt att döma en alltför optimistisk tidplan.

SKL ställde sig i sitt remissvar kritiska till delar av de förslag som kommissionen lagt och fokus för påverkansarbetet under 2019 kommer att ligga på att framföra våra synpunkter till Näringsdepartementet som förhandlar för Sveriges räkning liksom till Europaparlamentet som så småningom ska bevilja eller förkasta det slutgiltiga förslaget till regelverk för fonderna. Det finns också behov av att fortlöpande upprätthålla en nära kontakt med kommissionen inför utformningen av den partnerskapsöverenskommelse som varje medlemsstat ska ingå med kommissionen om målsättningar och prioriteringar för fonderna liksom inför anvisningar avseende programskrivning för olika fonder, där förbundets medlemmar är direkt involverade.

SKL kommer i sammanhanget att verka för att säkerställa ett inflytande från regionerna i hela processen, dvs. i utformningen av fondernas innehåll, tillämpningsområde liksom i hur genomförandet ska se ut i Sverige. Vidare kommer SKL att verka för att Regionala utvecklingsfonden i större utsträckning integreras med Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, som enligt kommissionens förslag inte inkluderas i samma regelverk. Detta är särskilt olyckligt då den nationella landsbygdspolitiken knyts närmare den regionala tillväxtpolitiken. SKL kommer också att verka för fortsatta möjligheter för våra medlemmar att samarbeta över vattengräns inom ramen för interreg liksom kring innovationsfrågor i hela EU, två frågor som är särskilt prioriterade hos medlemmarna.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016–2019:

97. SKL ska
verka för att EU:s
framtida social-,
tillväxt-,
forsknings- och
regionalpolitik
beaktar lokala
och regionala
förutsättningar,
och att
programgenom-
förandet
underlättar ett
högt deltagande
för kommuner,
landsting och
regioner.

Viljeinriktning:

- SKL vill att sammanhållningspolitiken är stark, utvecklad och omfattar alla regioner inom EU.
- SKL vill att sammanhållningspolitiken i största möjliga mån tar sin utgångspunkt i regionala förutsättningar och behov.
- SKL vill att regional nivå har ett utökat inflytande över utformning och genomförande av sammanhållningspolitikens program i Sverige.
- SKL vill att de olika fonderna integreras för att gynna samhällsutvecklingen lokalt och regionalt.
- SKL vill att gränsöverskridande samarbete/interreg utformas på ett sätt som gynnar regionala samarbetsstrukturer och behov.
- SKL vill att förenklingsåtgärder vidtas i det nationella genomförandet för att minska den administrativa bördan kopplad till projektarbete.

Aktiviteter:

- SKL ska påverka den svenska förhandlingspositionen avseende olika delar i de föreslagna förordningarna.
- SKL ska sprida SKL:s position om sammanhållningspolitikens utformning och genomförande till kommissionen, Europaparlamentet och Regionkommittén..
- SKL ska fortsatt delta i referensgrupper gällande EU:s framtida sammanhållningspolitik.

Malin Looberger
Jeanette Grenfors
Tor Hatlevoll
Arbetsgivarpolitik

C. Den sociala dimensionen av EU

I april 2017 presenterade kommissionen ett ”socialt paket”, vilket bland annat inkluderade ett förslag till proklamation om en europeisk pelare för sociala rättigheter samt ett reflektionspapper om den sociala dimensionen av EU:s framtid.

Sveriges statsminister och kommissionens ordförande bjöd tillsammans in medlemsländernas stats- och regeringschefer, de nationella och europeiska arbetsmarknadsparterna samt ordförandena för EU:s institutioner till ett toppmöte om rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg i november 2017. Vid toppmötet, där SKL deltog, diskuterades den sociala dimensionen av EU:s framtid. Diskussionerna om den sociala dimensionen väntas fortsätta under 2019. En pelare för sociala rättigheter påbörjade att implementeras under 2018, bland annat genom införandet av en ”social resultattavla” som en del av den europeiska terminen.

Kommunernas, landstingens och regionernas roll som arbetsgivare samt utförare och beställare av välfärdstjänster är avgörande för den sociala sammanhållningen, jämställdheten och sysselsättningen i Europa. Ett starkt deltagande från kommuner, landsting och regioner samt av arbetsmarknadens parter i både framtagandet och genomförandet av initiativ för att stärka den sociala dimensionen av EU är nödvändigt för att åtgärderna ska få reell effekt.

Den nuvarande europeiska tillväxt- och sysselsättningsstrategin, Europa 2020, närmar sig sitt slut och arbetet inför kommande långtidsbudget och programperiod har startat. Diskussionerna om den sociala dimensionen av EU:s framtid fortsätter föras mot bakgrund av detta. För att nå verklig framgång i arbetet med sysselsättnings-, tillväxt- och sociala frågor krävs ett integrerat jämställdhetsperspektiv.

SKL har arbetat aktivt med dessa och angränsande frågor under flera år genom att bland annat bedriva ett aktivt påverkansarbete avseende den europeiska pelaren för sociala rättigheter, anta ett yttrande över direktivförslaget för balans mellan arbete och privatliv samt delta vid samrådsmöten med både Regeringskansliet och kommissionen.

Viljeinriktningar:

- SKL stödjer europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016–2019:

2. SKL ska verka för likvärdiga förutsättningar för kommuner, landsting och regioner samt för att staten och EU inte begränsar deras handlingsfrihet.

58. SKL ska synliggöra nyanländas kompetens, verka för en snabb validering och för att kompetensen tas tillvara i samhälls- och arbetslivet.

136. SKL ska Stödja kommuner, landsting och regioner att skapa ett längre och hållbart arbetsliv med god arbetsmiljö för effektivitet och kvalitet.

137. SKL ska verka för jämställda arbetsvillkor och en jämställd lönepolitik.

138. SKL ska bidra till att kommuner, landsting och regioner uppfattas som attraktiva arbetsgivare.

- SKL vill att jämställdhetsperspektivet får ett tydligt genomslag för att uppnå välfungerande och rättvisa arbetsmarknader, hållbara sociala trygghetssystem och inkluderande tillväxt.
- SKL vill att sociala indikatorer lyfts in tydligare i arbetet inom den europeiska planeringsterminen. Förbundet ser därför positivt på att en så kallad social resultattavla inkluderas i arbetet med den europeiska planeringsterminen. SKL anser att den europeiska planeringsterminen är ett användbart verktyg, på europeisk och nationell nivå, för strategisk uppföljning av medlemsländernas arbete mot gemensamma målsättningar.
- SKL vill att de svenska kommunernas, landstingens och regionernas förutsättningar som arbetsgivare samt beställare och utförare av välfärdstjänster tas i beaktande i alla steg av den europeiska planeringsterminen, för att de ska kunna bemöta det ökande behovet av välfärdstjänster.
- SKL vill att den svenska arbetsmarknadsmodellen, där autonoma och ansvarstagande arbetsmarknadsparter ansvarar för lönebildningen, garanteras i allt fortsatt arbete på det social- och arbetsrättsliga området.

Aktiviteter:

- SKL ska, enskilt och genom sina europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ kopplande till implementeringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter samt det fortsatta arbetet med att utveckla den sociala dimensionen. Särskild utgångspunkt i arbetet ska vara implementeringen utav den sociala resultattavlan.
- SKL ska stärka dialogen med Statsrådsberedningen och kommissionens representation i Sverige i alla delar av den europeiska planeringsterminen. Förbundet ska stärka den lokala och regionala nivåns roll och förutsättningar för att bidra till smart, hållbar, jämställd och inkluderande tillväxt i alla steg av den europeiska planeringsterminen.
- SKL ska hålla löpande kontakter med EU:s institutioner och Regeringskansliet för att bevaka pelarens och den sociala dimensionens eventuella påverkan på utformningen av den kommande långtidsbudgeten och programperioden.
- SKL ska särskilt påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och kommande implementering i svensk lagstiftning utifrån initiativ till de tre aktuella förslagen om EU-direktiv; *Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare (WLB)*, samt *Tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i EU (WCD)*, samt förslaget om *inrättande av en europeisk arbetsmyndighet (ELA)*.

Lotta Dahlerus
Utbildning och arbetsmarknad

D. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

En av de viktigaste frågorna för kommuner, landsting och regioner och samhället i stort de kommande åren är mottagandet och integrationen av nyanlända. Mottagandet av asylsökande och nyanlända innebär utmaningar på såväl lång som kort sikt. Det handlar bland annat om bostäder, utbildning, arbetsmarknad och kompetensförsörjning där välfärdssektorn inom en snar framtid kommer att ha stora rekryteringsbehov. En framgångsrik integration av nyanlända i samhälls- och arbetslivet på lokal nivå är också viktig för att stävja risken för radikaliserings och förhindra undanträngningseffekter som kan leda till främlingsfientlighet. Det är följaktligen avgörande att lokala och regionala myndigheter tillförs tillräckliga resurser för att bedriva ett framgångsrikt integrationsarbete. Detta är inte minst viktigt när det gäller insatser för nyanlända barn, de med vårdnadshavare likväl som ensamkommande, som utgör ungefär en tredjedel av alla nyanlända.

Under 2016 presenterade EU-kommissionen flera konkreta förslag på hur det gemensamma asylsystemet kan reformeras för att den situation som uppstod under hösten 2015, då några av medlemsländerna fick ta ett oproportionerligt stort ansvar, inte ska upprepas. Förslagen syftar till att jämna ut skillnaderna i asylmottagandet och i handläggningen av asylärenden genom att införa hårdare och rättvisare standarder som ska gälla i alla medlemsländer. Förslaget består av sju rättsakter varav fem är färdiga för förhandling mellan rådet och parlamentet: *Skyddsgrundsförordningen, reviderat Mottagandedirektiv, gemensamt system för vidarebosättning, reviderad Eurodac-förordning och reviderad förordning om det europeiska stödkontoret för asylfrågor, EASO*. De två rättsakterna som återstår är:

- *Asylprocedurförordningen* som syftar till att etablera ett enhetligt förfarande för internationellt skydd som är effektivt, rättvist och balanserat.
- *Dublinförordningen* som bland annat avgör vilket land som ska pröva rätten till asyl. För att få till stånd ett jämnare mottagande mellan medlemsländerna så har kommissionen bland annat föreslagit att en ny rättvisemekanism införs som ska garantera att inget medlemsland lämnas med ett oproportionerligt högt mottagande. Det har varit svårt för medlemsländernas representanter i rådet att enas om hur fördelningen av asylsökande ska gå till medan parlamentet är redo för förhandling.

Vid EU-toppmötet i juni 2018 kom medlemsländernas stats- och regeringschefer överens om att utreda möjligheten att bygga läger för migranter som vill komma till Europa. EU-kommissionen fick i uppdrag att ta fram ett mer konkret förslag på hur det

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016–2019:

56. SKL ska verka för att staten tar det fulla kostnadsansvaret för de uppgifter som kommuner, landsting och regioner ansvarar för inom asyl- och flyktingmottagandet.

57. SKL ska verka för att fördelningen i landet av asylsökande och flyktingar leder till bättre integrering i samhälle och arbetsliv.

58. SKL ska synliggöra nyanländas kompetens, verka för en snabb validering och för att kompetensen tas tillvara i samhälls- och arbetslivet.

skulle kunna fungera. Kommissionen har presenterat en plan som de valt att dela upp i två delar. Den första delen går ut på att sätta upp så kallade ”kontrollerade center” i frivilliga medlemsländer där migranter som kommer till EU ska kontrolleras huruvida de har asylskäl eller ej. Den andra delen, ”regionala landstigningsarrangemang”, innebär att migranter som räddas utanför EU:s territorialvatten ska skickas tillbaka till läger i frivilliga länder i norra Afrika där motsvarande kontroll ska göras. Inga länder har dock sagt sig vara villiga att hysa denna typ av läger i dagsläget.

Bevakningen av utgången av dessa förslag och hur det som beslutas kommer att påverka lokal och regional nivå kommer att vara av fortsatt vikt under 2019. Många av de förslag som kommissionen och Europaparlamentet har lagt fram kan komma att få direkta konsekvenser för kommuner, landsting och regioner, till exempel när det gäller antal, ursprung hos och fördelningen mellan asylsökande vuxna, barnfamiljer och ensamkommande barn.

Viljeinriktning:

- SKL förordrar en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsländerna.
- SKL anser att det lokala och regionala perspektivet ska ha ett inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.

Aktiviteter:

- SKL ska agera för att det lokala och regionala perspektivet i mottagandet av asylsökande och nyanlända tas i beaktning i beslut som fattas på EU-nivå.
- SKL ska delta i de sammanhang där kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna sker på området, bland annat inom ramen för det nätverk som CEMR har startat.
- SKL ska bevaka utvecklingen av de nya förslagen och vad de får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

Michael Öhlund
Tillväxt och samhällsbyggnad

E. EU:s vattendirektiv – bättre hänsyn till lokala förutsättningar

Kommissionen planerar att innan 2025 revidera samtlig lagstiftning inom vattenområdet. Det innebär översyn av ramdirektivet för vatten inklusive alla angränsande direktiv, däribland dricksvatten, grundvatten, prioriterade ämnen, badvatten och översvämningar.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016–2019:

72. SKL ska verka för att kommunernas ansvar att planera för mark, byggande och vatten tydliggörs och stärks.

Först ut var revideringen av dricksvattendirektivet som redan inletts. SKL har under 2018 bedrivit ett aktivt påverkansarbete för att säkerställa att direktivet ska anpassas efter svenska förhållanden och kommer under 2019 att fortsätta bevaka slutförhandlingarna och den efterföljande svenska implementeringen. Vidare kommer förbundet under 2019 att bevaka utvärderingarna och följande översyner av samtliga ovan nämnda direktiv men särskilt fokusera på ramdirektivet för vatten respektive direktivet för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse, vilka båda har stor påverkan på svenska kommuner, landsting och regioner.

Ramdirektivet, som är EU:s övergripande regelverk om vatten, berör kommuner, landsting och regioner på många olika sätt, däribland genom vattenförsörjning, avlopp, vattenkraft, infrastrukturutveckling och planering. Utformningen av direktivet leder till att det tillstånd som eftersträvas närmast är en opåverkad miljö, som i många fall ligger långt ifrån de miljöer som påverkats av människor under generationer, genom bebyggelse, vattenkraftsutbyggnad och andra åtgärder. En effekt av direktivets utformning är att det vid prövning ansetts att i princip ingenting får försämrans ens under en övergångstid även om förändringen totalt sett leder till en bättre vattenkvalitet. Det är inte rimligt att uppförandet eller utvecklingen av t.ex. ett avloppsreningsverk, som är en miljövårdande åtgärd, inte ska kunna tillåtas med stöd av undantagen.

Det nuvarande direktivet för rening av avloppsvatten är inte tillräckligt flexibelt för att på ett effektivt sätt säkerställa rening av de ämnen som verkligen gör skillnad för miljön. Förhållandena varierar stort mellan och i medlemsstaterna. I södra Sverige är det till exempel fosfor som är viktigt att rena då detta är styrande för den biologiska aktiviteten i södra delarna av Östersjön, och i norra Sverige är det istället kväve. I den kommande revideringen är det viktigt att säkerställa att direktivet kan hantera de skillnader som finns mellan och inom medlemsstater, och istället låta prövnings- och tillsynsmyndigheter sätta relevanta krav för just den valda lokaliseringen av reningsverket.

Kommissionen öppnade offentliga samråd för utvärdering av ändamålsenligheten i båda nämnda direktiv under hösten 2018, vilka SKL redan har eller planerar att svara på under första kvartalet 2019.

Viljeinriktning

- SKL vill att samtliga direktiv lägger större fokus på uppströmsarbetet, det vill säga att större krav bör ställas på tillverkare av kemikalier, läkemedelsproducenter med mera. Det är inte kostnadseffektivt att kontinuerligt ställa allt högre krav på dricksvatten- och avloppsrening.
- SKL vill att EU underlättar arbetet med skyddet av dricksvatten, och i slutförhandlingen av dricksvattendirektivet är det viktigt att säkerställa att detaljstyrning undviks och överlåts till vattenproducenterna och de lokala tillsynsmyndigheterna genom krav på riskbaserat arbete och möjlighet till särskilt fokus på nationella förutsättningar.
- SKL vill att ramdirektivet för vatten tar större hänsyn till mänsklig påverkan. Undantagsmöjligheterna måste utvecklas och ta bättre hänsyn till verksamheter som fyller viktiga samhällsfunktioner ex avloppsreningsverk, bostadsbyggande och annan nödvändig infrastruktur. Det måste också ta ökad hänsyn till att vattenmiljöerna förändrats naturligt, bl.a. på grund av att ett varmare klimat leder till förändrade ekologiska tillstånd som det i stort saknas möjlighet att reglera, särskilt på lokal nivå
- SKL vill att avloppsdirektivet blir mer flexibelt, framför allt när det gäller utsläppskrav med tanke på att förhållandena varierar stort mellan och inom medlemsstaterna. Ett tydligt och flexibelt direktiv kan ge prövnings- och tillsynsmyndigheter möjlighet att sätta relevanta krav för just den valda lokaliseringen av reningsverket.
- SKL vill att det på nationell nivå blir en mer sammanhållen syn på vattenfrågorna. Det är viktigt att nationella myndigheter med ansvar för olika delar av frågorna samordnar sig med varandra och med kommunerna.

Aktiviteter:

- SKL ska på ett tidigt stadium samordna dricksvattenarbetet med ansvariga departement, centrala myndigheter och Svenskt Vatten.
- SKL ska delta i de sammanhang och i de konsultationer som kommissionen väntas arrangera.
- SKL ska även fortsättningsvis delta i arbetet med revideringen av dricksvattendirektivet genom berörda paraplyorganisationer, till exempel, CEEP och EurEau.
- SKL driva på arbetet att få till stånd en expertgrupp om vatten inom CEMR.
- SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.

Fredrik Bäck
Maja Högvik
Tillväxt och samhällsbyggnad

F. Lokalt och regionalt arbete för en cirkulär ekonomi med minskad plastanvändning i Europa

För att öka den globala konkurrenskraften, främja hållbar ekonomisk tillväxt och skapa nya arbetstillfällen vill EU-kommissionen stimulera Europas omställning till en cirkulär ekonomi. Det innebär att andelen avfall ska minska till miniminivåer och att existerande material och produkter till en högre grad ska återanvändas, repareras, renoveras samt återvinnas. För att uppnå detta presenterade kommissionen i slutet av 2015 en handlingsplan som innehöll en rad åtgärder, både policyer, strategier och lagstiftningsförslag. Merparten av åtgärderna har redan genomförts, däribland har de fyra direktiven i avfallspaketet reviderats och ska nu implementeras i medlemsstaterna. I februari 2018 presenterades också EU:s första plaststrategi som en del av handlingsplanen. Målet är att alla plastförpackningar på EU:s marknad återvinns senast 2030, att förbrukningen av plast för engångsbruk minskas och att avsiktlig användning av mikroplaster begränsas. Som en följd har ett lagstiftningsförslag om förbud mot engångsplaster förhandlats under 2018.

Under 2019 arbetar SKL tvärsektorielt i frågan om plast och cirkulär ekonomi och driver på EU-nivå ett aktivt påverkansarbete för att underlätta för kommuner, landsting och regioner att minska användningen av plast och för att säkerställa att de får full kostnadstäckning när de måste hantera plastavfall i reningsverken och i vattenverken. Förutom genomförandet av de sista åtgärderna inom ramen för handlingsplanen för den cirkulära ekonomin aktualiseras frågan om plaster i arbetet med kommissionens strategi för att motverka spridningen av hormonstörande ämnen som presenterades hösten 2018 och i de olika vattendirektiven som ska revideras inom de närmsta åren. Därtill bevakar förbundet diskussionerna om EU:s nästa långtidsbudget, där kommissionens förslag om en nationell avgift på icke-återvunnen plast i medlemsstaterna samt utformningen av relevanta EU-fonder följs noga.

SKL förordar ambitiösa mål för minskad deponering, ökad återanvändning och återvinning i enlighet med EU:s avfallshierarki. SKL framhåller att energiåtervinning från avfall är en ändamålsenlig behandlingsmetod för avfall som inte kan återanvändas eller materialåtervinnas.

Viljeinriktning:

- SKL vill att samtlig EU-lagstiftning lägger större fokus på uppströmsarbete och insatser vid källan, det vill säga att högre krav ställs på tillverkare av plaster,

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016–2019:

95. SKL
ska verka för att
kommunerna har
bättre
förutsättningar att
planera och
bygga hållbara
och attraktiva
städer och
samhällen.

96. SKL
ska verka för att
kommuner,
landsting och
regioner kan
bedriva ett
sammanhållet
hållbarhetsarbete
som tillvaratar
såväl sociala som
ekologiska och
ekonomiska
dimensioner.

97. SKL
ska verka för att
EU:s
miljölagstiftning
tar hänsyn till
kommuners,
landstings och
regioners
förutsättningar
och ambitioner.

kemikalier, läkemedelsproducenter med flera. Det är inte kostnadseffektivt att bara ställa allt högre krav på dricksvatten- och avloppsrening.

- SKL vill att plastfrågan diskuteras utifrån både tillverknings- och saneringsperspektivet. Lösningen bör vara att helt och hållet fasa ut tillverkningen av skadliga plaster, till förmån för andra material. Utfasningen bör ske i enlighet med substitutionsprincipen och inledas med plaster med lång livslängd och med en miljöstörande nedbrytningsprocess. Det bör ske enligt en fastställd tidplan för att möjliggöra för branscher att utveckla likvärdiga ersättningsmaterial. Dispens ska ges för plaster som behövs för särskilda ändamål, t.ex. medicinsk utrustning, laboriematerial osv. Vad gäller saneringen av de skador som uppstår till följd av plastanvändningen, inte minst de stora mängderna skräp i haven, bör EU agera gemensamt för att säkerställa att inte enbart lokala och regionala myndigheter med kust bär kostnaderna för upprensning.
- SKL anser att producentansvaret bör ge full kostnadstäckning för de skador på miljön, hälsan och ekonomin som okontrollerad spridning av plast kan medföra.

Aktiviteter:

- SKL påverkar aktivt EU-nivån för att ge svenska kommuner, landsting och regioner bättre förutsättningar att minska användningen av plast och för ett de ska få full kostnadstäckning när de måste hantera plastavfall i renings- eller avloppsverk eller rensa upp marint skräp vid kusten.
- SKL deltar aktivt i CEEP:s och CEMR:s påverkansarbete inom ramen för handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, plaststrategin samt övriga initiativ med bäring på plastfrågan.
- SKL sprider goda erfarenheter från svenska kommuners omställning till en cirkulär ekonomi med minskad plastanvändning i europeiska och internationella sammanhang, bl.a. i arbetet att förhindra spridningen av mikroplaster från konstgräsplaner, effektiv energiåtervinning från avfallsförbränning samt upphandlingar som verktyg för att fasa ut oönskade plaster.

Emma Ström
Tillväxt och samhällsbyggnad

G. Mobilitet och infrastruktur

Förordningen för det transeuropeiska transportsystemet (TEN-T) trädde i kraft den 1 januari 2014. TEN-T fastställer EU:s politiska åtagande om ett sammanhållet europeiskt transportsystem utan flaskhalsar, som möjliggör ett effektivt fungerande av EU:s inre marknad. Senast år 2023 ska EU-kommissionen presentera en översyn av TEN-T. EU-kommissionen har under hösten 2018 lanserat sitt arbete som ska leda fram till översynen. I förordningen stipuleras att denna ska färdigställas senast 2023. Ett offentligt samråd öppnades under november 2018.

Kommissionen föreslog under 2018 en rad åtgärder för att rationalisera och påskynda förverkligandet av det transeuropeiska nätet. Kommissionen är orolig för att det blir svårt att nå målet om ett fullt utbyggt TEN-T nät till 2030. Många projekt blir dyrare än planerat och präglas ofta av krångliga administrativa processer som bidrar till förseningar. Ofta har medlemsländer väldigt olika organisation kring tillståndsförfaranden och myndigheters och förvaltningsnivåers behörigheter och befogenheter varierar. Förordningsförslaget handlar i stor del om att hantera dessa administrativa och rättsliga skillnader mellan medlemsländer.

Kommissionen har övervägt tre alternativ, det första handlar om icke-bindande åtgärder och riktlinjer, det andra om begränsande bindande åtgärder på nationell nivå och det tredje alternativet innebär att lägga beviljandet av tillstånd på EU-nivå.

Bland annat innefattade förslaget krav på att Det förslag som kommissionen har valt att gå vidare med är alternativet som innebär begränsande bindande åtgärder på nationell nivå: en särskild funktion i varje medlemsland ska utses för att hantera och samordna alla nödvändiga tillståndprocesser vid TEN-T-projekt. Vidare ska förseningar minskas genom att tidsgränser för prövningar sätts upp för tillståndsgivning och förenkla hanteringen av olika beslut och domar gällande tillståndprocesser. För att främja projekt över nationsgränserna föreslås bl.a. större befogenheter ges till EU:s koordinator.

Viljeinriktning:

- SKL är positiv till en översyn av TEN-T vilket innebär goda möjligheter att stärka regionala och kommunala intressen.
- SKL förordar ett snabbare genomförande av TEN-T nätverket men är kritiska till förslaget om bindande åtgärder på nationell nivå. SKL menar att genomförandet av TEN-T bättre kan främjas på frivillig väg genom dialog och koordinering mellan berörda parter och länder. EU-koordinatorer skulle

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016–2019:

105. SKL ska verka för en långsiktig finansiering och utveckling av transportsystemet, så att både gods- och persontransporter sker på bästa möjliga hållbara och effektiva sätt samt att miljö- och klimatpåverkan minskar.

107. SKL ska verka för att Sverige bidrar till att utvecklingen av transeuropeiska nät för transporter, energi och fiber ger förbättrade förbindelser och infrastruktur.

exempelvis kunna stötta gränsöverskridande projekt där kommissionen kan vidareutveckla sin roll som samordnande.

Aktiviteter:

- SKL ska bevaka och föra fram regionala och kommunala intressen i kommissionens pågående översyn av TEN-T.
- SKL ska bevaka och föra fram regionala och kommunala intressen i kommissionens pågående arbete med rationaliseringsåtgärder av det transeuropeiska transportnätet.

Eva-Marie Rigné
Tillväxt och samhällsbyggnad

H. Horisont Europa

EU förhandlar under 2019 det nionde ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont Europa. Det blir efterföljaren till det nuvarande ramprogrammet Horisont 2020 och kommer att löpa under perioden 2021–2027. Programmet förslås få en finansiell förstärkning av forskning, utveckling och innovation (FUI) i långtidsbudgeten vilket i sin tur innebär att det blir en av världens största satsningar på FUI.

Kommissionen presenterade också ett förslag till en förnyad europeisk agenda för forskning och innovation i maj 2018. Den svenska ledamoten Birgitta Sacrédeus, Dalarna, är ansvarig rapportör för agendan i Regionkommittén och yttrandet väntas antas i februari 2019. Agendan utpekar FUI som de viktigaste drivkrafterna för unionens framtida tillväxt och av avgörande betydelse för att EU och medlemsstaterna ska kunna bevara och förbättra sitt samhälle i allt starkare global konkurrens. Agendan konstaterar också att EU idag är starkt avseende högkvalitativ grundforskning inom många olika vetenskapsområden men att medlemsstaterna, till skillnad från exempelvis USA, Kina, Japan och Sydkorea, i betydligt lägre utsträckning lyckas utveckla forskningsresultat till nya varor, tjänster och marknader.

Horisont Europa-programmet blir det främsta verktyget för att kunna genomdriva och säkra en framtida positiv utveckling, i samklang med FN:s Agenda 2030. I ännu större utsträckning än Horisont 2020 kommer programmet att vända sig till lokal och regional nivå och behöva genomföras i vad kommissionen kallar för lokala och regionala ekosystem för forskning och innovation, vilka uttryckligen omfattar även kommuner, landsting och regioner och inte endast traditionella universitet och forskningsinstitut. Det är också av avgörande betydelse att programmet organiseras kring att lösa stora samhällsutmaningar genom samordnat forsknings- och innovationsarbete i form av så kallade ”missions”, uppdrag, vilka i sin tur ska baseras på FUI som ger påtaglig nytta för EU:s medborgare i vardagen. Detta innebär att den FUI som kommer att göras med finansiering från programmet direkt berör kommuner, landsting och regioner och alla de samhällssektorer som de ansvarar för. Koordinerad användning av ESF+ och Regionalfonden med Horisont Europa-finansiering utpekas som en prioriterat område och på så vis överlappar sammanhållningspolitiken inom EU med forsknings- och innovationspolitiken.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016–2019:

40. SKL skall
verka för ökad
forskning,
utveckling och
innovation i
samverkan med
kommuner,
landsting och
regioner.

127. SKL ska
verka för att EU:s
framtida social-,
tillväxt-,
forsknings- och
regionalpolitik
beaktar lokala
och regionala
förutsättningar,
och att
programgenomfö-
randet underlättar
ett högt
deltagande för
kommuner,
landsting och
regioner.

Viljeinriktning:

- SKL vill möjliggöra ett högt deltagande i programmet.
- SKL vill att Horisont Europa på ett konkret sätt samordnas med framför allt sammanhållningspolitikens ekonomiska instrument så att goda synergieffekter blir följderna och att medlemmarnas investeringar i kapacitetshöjande infrastruktur för forskning och innovation får god avkastning.
- SKL vill att Horisont Europas inriktning på samhällsrelevant FUI stärks och får kopplingar till nationell, regional och lokal FUI-finansiering.

Aktiviteter:

- SKL ska bistå Regionkommitténs rapportör i arbetet med att avge ett yttrande över kommissionens förslag till en förnyad europeisk agenda för forskning och innovation.
- SKL ska fortlöpande ha kontakter med de beslutande institutionerna och svenska regeringen i syfte att påverka ramverket i gynnsam riktning för våra medlemmar.
- SKL ska uppvakta nationell genomförandeorganisation för att säkerställa att lokala och regionala aktörer involveras i implementeringen av programmet.
- SKL ska samverka med de nationella myndigheter som ges ansvar för programimplementeringen.